

Աւստրիական իրրե փրկիչ է մանկ, բայց նրա փրկութիւնը չէ ընդունվում, նեղն ընկած ատկավեցաւ ինչ որ ըս- կըցումը չէր կամենում, անկու շատ քնաներ կրելուց յետոյ թէ՛ փողով և թէ՛ մարդիկներով: Կոմս Անդրաշին կապեց Գրան հետ աւ- ստրիական ներկայացուցիչ սուլթանի մօտ կոմս Զիլիի ձեռքով մի պայ- մանագիր, որը սկսում է այսպէս. «Բանիայի և Հերցեգովինայի զբա-ւելու իրողութիւնը նորին մեծու- թեան սուլթանի գերիշխանութեան իրաւունքներին չէ դիպում»:

Եւ այս պայմանագիրը ի հարկէ շատ պատիւ չէ բերում ոչ կոմս Անդ-րաշին և ոչ էլ դեսպանապետ Պոլ- սում կոմս Զիլիին: Ահա այս պայմա- նագիրը 1879-ի ապրիլի 9-ին (21-ին) հաստատելուց յետոյ կարողացաւ աւստրիական կառավարութիւնը իշ-խել Հերցեգովինայի վերայ:

Բայց ամեն կերպ աւստրիական իշխանութիւնը այդ նահանգներում հաստատելուց վերջը՝ էլ ինչ է մնում այդտեղ սուլթանի գերիշ-խանութիւնից— ոչինչ: Աւստրիական կոմս Անդրաշին վերը յիշած պայ- մանագիրը ստորագրել տալով իւր մտքում հարստակն է մտածել ինչպէս, որ առում են reservatio mentalis է արել, որ գրաւելով մի-անգամ այդ նահանգները, վերջու-մը սեպտականային այդ նահանգ-ները Աւստրիային: Հին իրաւաբա-նական առած է. երանի նրան, ով որ տիրում է մի բանի (beati possi- dentes): Աւստրիան էլ այդ իւր զը-րութիւնից օգուտ քաղելով, մանաւ-անդ, որ մի երկրում ամեն կերպ չի կարելի ձեռնարկ կառավարել և բարեփոխել, եթէ տէրը չէ նոյն իսկ այդ անողը, ուզում է այդ երկու նահանգները կառավարել իրեն սեպ-հականեցին: Այդ նպատակին էլ հասնելու համար աւստրիական կա-ռավարութիւնը կարգադրել է գին-ւորագրութիւն այդ երկու նահանգ-ներում: Ի հարկէ այդ նահանգների մի երկու հազար զինուորի կարեւո-րութիւնը չէ, որ ստիպում է աւ-ստրիական կառավարութեանը այդ անելու, այլ նա ամենայնաբար ժա-մանակն է գտել սուլթանի գերիշ-խանութեանը այդ նահանգներում վերջին, ողորմութեան հարուածը տալու: Եւ քաղաքական տէրութիւնների գրութիւնը աւելի հեշտացնում են աւստրիական կառավարութեան կար-գադրութեան յաջողութիւնը: Ռու-սիան հիմա չի խառնուիլ այդ գործում: Ֆրանսիան իւր ներ-քին և Թունիսի խնդիրներով է զը-րադուած: Խաղախ հենց վերջն-րում աւելի սերտ բարեկամական յարաբերութեան մէջ մտաւ Աւստ-րիայի հետ: Գերմանիան կարող է միայն իւր օրհնութիւնը տալ այդ քաղաքականութեանը: Մնում է միայն Անգլիան, նա էլ բոլորովին զբաղուած է թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին շատ խնդիրներով: Իսկ Գուրը բաց բողոքից ուրիշ ինչ կարող է անել . . .

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

Խաղախան պարամէնտի նիստերը բացուել են: Նոյեմբերի 9-ին պարա-մէնտի նիստում, երբ վիճարանում էին բիւլէի մասին՝ մի ատրճանակ վայր ընկաւ տրիբունից այն սեղանի առաջ, որտեղ նիստ ունէր մասնագործը, բայց ատրճանակը չարձակուեցաւ: Նա-խագահը հրամայեց իսկոյն կալանաւո-րելու յանցաւորին, վիճարանութիւնը շարունակուեցաւ:

Սուլթանի պալատում արդէն քանի օր է տեղի է ունենում խորհուրդ, որին մասնակցում են առաջին պալատիցայ Սայիդ-փաշան և ներքին գործերի պաշ-տօնիցայ Մահմուդ-Նեզիմ-փաշա, Խոր-հուրդի նիւթը գաղտնի են պահում, բայց ենթադրում են, որ այդ վերաբե-րում է Արաբիայում, Հեճասում տեղի ունեցած ապստամբութեանը: Պոլսումը ստացել են լուրեր այն մասին, թէ ա-րաբների ապստամբութիւնը կապ ունի Թուրքիայից բաժանուելու մտադրու-թեան հետ, որի վերայ մտածում է Մէկկայի մեծ չէրիֆ Ալի-Մուտալլը: Գուրը վճռական միջոցներ է առնում, որ սատէ արաբներին, այս միջոցների թուումն է և Հաջի-Իզզէթ-փաշայի Հե-ճասի համար ընդհանուր-նահանգապետ նշանակելու: Արաբիայից ստացած լու-րերն էլ հաղորդում են, որ Լուսի գա-ւառում Մուսլիմ-Գիբրիլ-փաշան չորս-պատուել էր լեռնացի արաբներին, միմիայն օգնութեան վրայ հասած մի քանի գունդերը կարողացել են աղտոնել նրան խիստ կռիվից յետոյ:

ՄԵՂՈՒԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՄԻԱՋԱԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԱՅԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Ս ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳ, 17-ին նո-յեմբերի: Երկրամուգու յանձնաժո-ղովը Բարանովի նախագահութեամբ կազմեց առանձին խորհուրդ ճանա-պարհների պարտքերին բաւարարու-թիւն տալու հարկերի հարցի հա-մար և միջոցների համար ի դէպ սնանկութեան: «Եւօփոսին» հաղոր-դում է, որ ելեմից նախարարու-թիւնը քննում է Ռուսաստանից նախ-դուրս տանելի արգելելու նախագիծը:

ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳԻ ԲԻՐԺԱ

17-ին նոյեմբերի.	
Արք. բանկ. 1-ին . . .	94 75
— — 2-րդ . . .	91 12
— — 3-րդ . . .	92 —
— — 4-րդ . . .	91 —
— — 5-րդ . . .	90 50 1/2
Վիճակահ. 1-ին . . .	220 75
— — 2-րդ . . .	214 25
Արև. վոխառ. 1-ին . . .	89 75
» » 2-րդ . . .	89 75
» » 3-րդ . . .	89 75
Լօնդոն	25 53
Համբուրգ	217 50
Ամստերդամ	129 25
Փարիզ	269 —
Ռսկի	7 74 1/2
Բերմայի վիճակը թոյլ է:	

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Կիրակի ամսոյ 15-ին տեղի ունեցաւ

Թիֆլիզի Հայոց բարեգործական ըն-կերութեան առաջին ընդհանուր ժողո-ւրդ. Նախագահն էր բժշկապետ մեծ. պ. Շահ-Պարոնեանց և քարտուղար պ. Գ. Չալկանը: Խորհրդի անդամներ ընտ-րուեցան, մեծ պ. բժ. Նաւասարդ-եանց, Գ. Սունդուկեանց, Ա. Սնան-եանց, Մանթաշեանց, Չիթախեանց, Մէլիք-Աղաբեանց, գէնէրալ Գ. Տէր-Ա-սատուրեանց, Աթաբեկեանց, նաև ընդ-հանուր ժողովի նախագահող բժ. Շահ-Պարոնեանց: Ցանկանում ենք յաջող գործունէութիւն:

Այս օրերս Հաւարարում երկու խը-նամի ընտանիք միմեանց հետ սաստիկ մեծ տուրքաւորացի մէջ էին. կուռի մէջը կանայք ու աղջկերք էլ շատ քաղցուե-ցին. բայց օտարականներ (гобогоси) չը կային, էլ լուսւմ և, ինչպէս քննարկում էր, չէին էլ ուզում լսել: Իսկ կուռի պատճառն այն էր, որ նոր պատկուած տղան խելագարուել էր և ծեծում էր թէ իւր կնոջը և թէ ծնողներին:

Նախ-ձախող Միքայէլ Հաղպատեան-ցը, որ անցնալ տարի «Առձեռն քառ-գրդով» հրատարակեց, մինչև օրս չընում թափառում էր քաղաքէ քաղաք, զիւղէ զիւղ և չարիութեամբ, ինչ գնով պա-տահում էր, ծախում էր իւր գրքերը, Թիֆլիզի տօնավաճառումն էլ (ярмарка) հասը ծախում է 20 կոպէկով: Ահա երկրորդ ժամանակ է, որ այդ պարօնը հրաժարուել է իւր անից, Գա ամուսնա-ցած է. Ընտանիքը մնացել է մի ցաւալի դուրսեան մէջ:

Մեզ հաղորդում են, որ ոստիկանու-թիւնը Հաւարարի շատ փողոցներում թոյլ է. այս օրերս այնտեղի աչքի ընկ-նող փողոցներից մէկում աւազակները թալանել են մի հարքած զինուորի առ-նելով նրանից չորերը և ժամացույցը. այդ զինուորը մինչև առաւօտը փողոցի մէջ մերկ ընկած է եղել, և ոստիկան-ներին ոչ մէկ չէ նկատել:

Մեզ հաղորդում են, որ Սիւնեաց գաւառի ԲՈՆԱԿՈՒՐ գիւղի հանգուցեալ Գէորգ քահանայ՝ Տէր-Յակոբեանը 1875 թ.ին նոյն գիւղի եկեղեցու սրահի մէջ իր ծախքով շինել տուած էր մի ծխա-կան դպրոց, որի մէջ ձիաբար դասա-տուրութիւն էր անում հանգուցեալ քահա-նայի Աւետիս որդին: Քահանայի միւս որդին, Յովակիմ Տէր Գէորգեանն էլ, որ այժմ Թիֆլիզում է, կամենում է հե-տեւ իր եղբոր օրինակին, այն է իւր հայրենիքում ձրի դաստատութիւն անել:

Ներսիսեան դպրոցի հինգերորդ դա-ստան աշակերտները ստանալով պ. Բ. Սարգսեանից իրաւ գրագրանքի հա-մար մի օրինակ «Հրապարակաւ ծայն» գրքից, յայտնում են նուիրատու պարո-նին իրանց խորին նորահալութիւնը:

Լճիմաժինը յայտարարում է, որ ար-դէն մամուլի տակն է ձայնագրեալ ըն-դարձակ Շարականը երկրորդ տպագրու-թեամբ, Հայր Եղիշիկ երգիկեանը մեզ ուղարկել է մի քննադատութիւն այդ Շարականների վերայ, ուր մասնացոյց է անում առհասարակ երկչնորի սխա-կազմութեան վերայ: Աչքի առաջ ունե-նալով, որ երկրորդ տպագրութեան մէջ կարող են նոյն սխալները երկու, աւելի լաւ կը լինէր, որ մինչև վերջնական տպագրելը ի նկատի ունենային հայր Եղիշիկի նկատողութիւնները:

Նիսայի սղոյային վարչութեան «Տեղեկա-գիր և համարատուութիւն» տետրը: Սրա մէջ հետեւալ տեղեկագիրները կան 1) Քաղ. քական ժողովին 1878 թ. սեպ-տեմբերի 1-ից մինչև 1879-ի օգոստոսի 10-ը, նոյն ժողովին 1879 թ. օգոստոսի 27-ից մինչև 1881 թ. օգոստոսի 18-ը, կրօնական ժողովի, անտեսական խոր-հրդի, ռուսական խորհրդի և դա-տաստանական խորհրդի—Շատ ուրախ կը լինէիք, եթէ Պոլսի աղգալին ժողովն էլ ուղարկէր, եթէ ունի, իւր տեղեկագի-րը, որի մասին առհասարակ շատ քիչ է յայտնի:

«Արարատ» ամսագիրը իւր «Սինոդի օրագրութիւններ» մէջ յայտնում է, որ Վեհ. Հայրապետը Սուրբապետ Եպիսկո-պոս Պարզեանից գղջման վերայ պա-տուիրել է սինոդին Մակար արքեպիսկո-պոսին հրամանագրել Սուրբապետ Եպիսկո-պոսին հոգևոր պաշտօն կատարել թոյ-լաւորել և մի յարմարաւոր պաշտօն յանձնել նրան և կամ Նոր-Նախիջևանի փոխանորդ կարգել:

Նոյն «Օրագրութիւններ» մէջ «Արա-րատ» յայտնում է, որ Վաթիկանի քա-նաքան Ֆիլիպպոս Եպիսկոպոսին Զարեքայ վանքը դրկել միաբաններին միմեանց ղէմ գրգռելուն համար:

Նոյն ամսագիրը պաշտօնապէս յայտ-նում է, որ Վաթիկանի քա-նաքան Ֆիլիպպոս վարդապետից առնուած է վերաբեր, վերջին և վարդապետական ակամակուտ լուսնը կաթողիկոսական կնդակի հետ միասին, և հոկտեմբեր 29-ի սինոդի վճռի համաձայն նրան խոր-Վիրապից բերել են Լճիմաժին:

Ստացանք յօդուտ վարագի գրադա-րանի պ. Սարգսեանից երկու օրինակ «Հրապարակաւ ծայն» գրքից:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիայի թագուհի Վիկտորիան ար-դէն 44 տարի և 139 օր է, որ թա-գաւորում է Անգլիայի վերայ: Թագու-հու չորրորդ աղջիկը, իշխանուհի Լուի-զան մի քանի տարի առաջ սիրահարու-ելով մարքիզ Լօրնի, դուքս Արդայի անդրանիկ որդու վերայ, պատկուցաւ նրա հետ: Երկուստեք ամուսնանքը երկու տարի առաջ գնացին Կանադա, որովհետև մարքիզ Լօրնը այնտեղի ընդ-հանուր նահանգապետ էր նշանակուած: Բայց երկուստեք իշխանուհին անսպաս վերադարձաւ Եւրոպա, առանց մնա-տարի առկու մինչև անգամ իւր ամուս-նուն: Այն ժամանակից վիկտորիա թագուհու աղջիկը քնակվում է Անգ-լիայում և նամակագրութիւն էլ չ'ունի իւր ամուսնու հետ: Երբ վերջերս մի իշխանուհի Լուիզի ծննդեան տօնը կա-տարում էին, մարքիզ Լօրնը հեռագրով ուղարկեց իւր մաղթանքը, բայց հեռա-գրից ընդզած էր պաշտականներին մե-կին, ըստորում նրան յայտնի չէր, թէ որտեղ է քնակվում իւր կինը: Մարքիզ Լօրնը անպիտանաւ պարօնից աչքից ընկած է, և դրա պատճառը մի հրա-պարիչ ամբիկացուհի է, որի հետ մար-քիզ Լօրնը պատահմամբ բարեկամա-ցել է. . .

Բայց մարդ պատահմամբ ինչ ցաւերի մէջ չէ ընկնում:

Հոկտեմբերի վերջերս տեղի ունե-ցաւ Վիլնյայում մի շատ հետաքրքիր անդամահատութիւն: Պրոֆէսոր Մուսթ-նէրը հանեց մի հարկւր երկու տարեկան ծերունու, պ. Ալտմանի աչքի միջից մօխարգոյն փառը (Extractio cataractae), Գործողութիւնը շատ կանոնաւոր կեր-պով անցաւ, վերջի առողջանալը տեղի ունեցաւ. անարդել, և տալը օրից յետոյ այդ ծերունին կարողացաւ մի կատա-րեալ սև բերով իւր հայրենիքը վերա-դառնալ:

Մի սարսափելի սպանութիւն վերջե-րումս Վիլնյայի շատ չըջաններում արտաքոյ կարդի յուզմունք պատճա-ռեց: Կաշիի վերայ բանող իւրիւս Դիօ-րացեկը ապրում էր արդէն վեց տարի է շանսնէտ-երգուհի Լէօպոլդինէ Տէյսի հետ շատ մտերիմ յարաբերութեամբ: Մի քանի օր առաջ իմաց էին տուել Դիօ-րացեկին, որ Լէօպոլդինէն մտադրութիւն ունի նրա հետ յարաբերութիւնները կտրելու և մի ժողովրդական երգչի հետ, որի հետ նա շուտոց ծանօթ էր, պը-սակուելու: Ինչպէս երևում է, այս լուրը նրա մէջ ծնեցրեց իւր սիրունուն և իրեն սպանելու վճիռը: Նա գնաց Լէօպոլդինէի քնակարանը և խնդրեց, որ իրեն հետ դուրս գայ, որովհետև նորա համար մի վերաբերու է ուղում առնել:

Ոչինչ չը կատարեցով վերկացաւ Լէօ-պոլդինէն և դուրս եկաւ նրա հետ ձա-նապարհին առաջարկեց Լէօպոլդինէն նրան գնալու կարանող Մարի Վօլֆս-գէրի, իւր բարեկամուհու մօտ, սա ունի մի վերաբերու, որի նմանը նա (Լէօպոլ-դինէն) կը ցանկար ունենալ: Երկուսն էլ գնացին նրա մօտ, որը քնակվում էր խորթ զօրը Գասպար Զարեքի մօտ: Հարեւր խնդրեց նրանց սպասելու, մինչև որ Վօլֆսգէրը բանից կը վերա-դառնայ: Դիօրացեկը գրոյց էր անում Հարեքի և նրա կնոջ հետ և վարվում էր Լօպոլդինի հետ մի արտաքոյ կար-գի քնդութեամբ, բայց ոչնով չը ցոյց տուեց այն զարնուրի դիտաւո-րութիւնը, որը նա իւր մէջ կրում էր: Վերջապէս եկաւ կարանողը, նա իսկոյն պատրաստ էր իւր վերաբերուն Լէօպոլ-դինէն տալու, և գնաց պահապանից հա-նելու: Այդ բոլորէն լսելի եղաւ մի սարսափելի դուռնի: Լէօպոլդինէն դուրս պրծաւ դռնից դուրս և ուշա-թափ վայր ընկաւ: Նրա երեսը բոլորո-վին էլ չէր կարելի ճանաչել: Դիօրացե-կը նրա երեսի վերայ ածել էր բաւականա-նաչափ ծծմբաթթու: Ոչնչ ի հարկէ չը գիտէր Դիօրացեկի մտադրութիւնն, երբ Լէօպոլդինէի ձայնը լսեցին, ամենքը նրան հետեցին, և երբ նշուաւ աղջ-կան սննակը ներս բերեցին, այնտեղ Դիօրացեկը իրեն դիակ կենեքից զուրկ ընկած էր գետնի վերայ: Սա ինքը ցիանկալի էր իմել և մի քանի վայր-կենի մէջ մեռել: Այս լուրը շուտով ա-մեն տեղ տարածուեցաւ: Լէօպոլդինէն այդ կողմերը լաւ ծանօթ էր, նա այդ երկրում ծնուել, մեծացել էր: Նրա ար-տաքոյ կարդի տաղանդը երգեցողու-թեան մէջ Վիլնյայում նրա անունը հռչակել էր: Նրա դուրեկան և սիրուն երեսը յաւիտեան ոչնչացած էր: Երբ նրան մերձիմա՜հ հիւանդանոցը տարան բժիշկները անցին, եթէ նա աղաւտուե-լու էլ լինի, նա իւր երկու աչքերն և երեսի շատ մասերն էլ բոլորովին կորց-նելու է:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՆՑ:
Հրատարակիչ Հ. ԵՆՅԻԱՅԱՆՆՑ

Բ. Կ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ.

Տպադրանի Մ. Ռօանեանց և ընկ.